breviter, ac in præſentia Abbatiſsa loquatur, ac ſtatim abeat: & in Concilio Cabilonenſi II. canone 55. dicitur, ne Abbatiſſa horis incommodis cum viris clericis, aut laicis loquatur, & canone 56. ne Abbatiſſa, nec aliqua monialium à veſpera uſque ad primam cum quibuslibet viris colloquium habeat, niſi ita neceſſarium, ut evitari nequeat & tunc coram teſtibus; & canone 61. dicitur, ut nulli moniali viros alloqui integrum ſit, niſi in auditorio; & coram teſtibus, & *c.* 10. *actione* 18. *q.* 2. quod eſt ex Concil. Hiſpalenſi II. *c.* 11. dicitur non licere Abbati, nec alii ſuperiori loqui cum monialibus, præterquàm cum Abbatiſſa; & de iis, quæ ad earum inſtitutionem pertinent, nec cum Abbatiſſa, niſi rarò & breviter, & præſentibus duabus, vel tribus perſonis. Et anno 1590. editum eſt decretum à ſacra Cardinalium Congregatione, ut nulli religioſo, exceptis ſuperiore monialium, & confeſſario ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, liceat abſque expreſſa ejuſdem Congregationis licentia accedere ad monialium Cœnobia, ſive ſui, ſive alieni ordinis, nec ipſas moniales alloqui, nec alias perſonas intra clauſuram exiſtentes; & confeſſariis ſimiliter interdixit, ne in ædibus monaſterii, vel eis contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, neve ibi comedant, bibant, reficiantur, aut cibum ſumant, excepto confeſſore; quæ omnia ac ſingula præcepit obſervari ſub pœna privationis officiorum, & vocis activæ, ac paſſivæ ipſo facto incurrenda.

116 Præterea *Navarrus commentar.* 4. *num.* 61. *de regulariб.* refert Romæ eſſe edictum à vicario Pontificis de ejus commiſſione promulgatum, ne quis vir, vel fœmina nocte aut die loquatur, vel ſcribat alicui moniali, vel Prælatæ; vel puellæ in monaſterio quacumque de cauſa incluſæ abſque vicarii Pontificis, aut protectoris ordinis licentia, ſub pœna quingentorum aureorum, & alia arbitraria, exceptis deferentibus eleemoſynas, aut opera manuum ab eis facienda, qui ſolam Abbatiſſam, aut ejus vicariam alloqui poterunt. Sed *Navarrus ibi*, & *Manuel Quæſtionum Regularium tomo* 1. *qu.* 45. *art.* 3. ajunt, & benè, decretum hoc ad alias provincias non extendi; cujus ſignum eſt exigi licentiam vicarii Papæ, aut protectoris ordinis, qui Romæ ſolùm commorantur.

117 Atque Gregorius XIII. præcipit quibuſdam regularibus ſub excommunicatione latæ ſententiæ, ne ſcriberent monialibus ſui ordinis. Circa quod decretum dubitari poteſt, an eam excommunicationem incurrant, qui moniali ſcripſere, at litteræ ad ipſam non pervenerunt. Cui quæſtioni optimè ſatisfaciunt *Navarrus libro* 5. *conſil. tit. de ſententia excommunicationis in* 1. *editione*, *toto conſilio* 60. *in* 2. *toto conſilio* 19. & *Manuel Quæſt. Regularium tomo* 1. *q.* 45. *art.* 3. dicentes hos peccaſſe contra obedientiam, at non incurriſſe excommunicationem, quia etſi id axioma, verba cum effectu ſunt intelligenda, deductum ex *l.* 1. §. *hac autem verba*, *ff. quod quiſque juris*, & *c. hac autem verba*, *de pœnit. d.* 1. non ſit intelligendum de quocumque effectu extrinſeco, ſed illo ſolo, quem verba propriè ſignificant, ut ex multis probat idem *Navarrus eodem c. hac autem verba num.* 10. & 11. & miſſio eſt effectus intrinſecus, quem ſignificant illa verba; at hoc intelligendum eſt, niſi Legislator, aut alius diſponens petat tacitè, vel expreſſè effectum etiam extrinſecum, ut probatur ex *l.* 1. §. *ſi Balſatoram*, *C. de fidejuſſor*, quæ habet promittentem invenire latronem, non ſatisfacere inveniendo, niſi eum captum Judici exhibeat. Addit autem *Navarrus* eos incurſuros excommunicationem, ſi præfatæ litteræ perveniſſent per relationem perſonarum fide dignarum ad monialem. Sed hoc non approbo: quia hoc non eſt verè pervenire litteras, ſed quoddam illarum nuncium.

118 Qualiter autem fratribus Minoribus ſit ſua regula interdictum accedere ad monialium monaſteria, & qui ſuperiores poſſint eis licentiam concedere, conſulendus eſt *Manuel qq. regul. tomo* 1. *q.* 45. *art.* 4. & *triplici ſequenti*.

119 Tandem difficultas eſt, an culpa læthalis ſit accedere abſque legitima cauſa ad monaſteria monialium, aut illa frequentare, contra prohibitionem *cap. monaſteria*, *de vita*, & *honeſtate clericorum*, & *c. periculoſo*, *in principio*, *de ſtatu regularium*, *in* 6. quam hactenus explicuimus. *Llamas in methodo curationis*, in appendice, quam ponit *in fin.* §. 4. dicit eſſe culpam læthalem frequentiam hanc in clericis, vel laicis, quod gravibus pœnis plectatur *eodem c. monaſteria*. Atque idem docet *Manuel Quæſt. Regular. tomo* 1. *q.* 45. *art.* 4. Secus, inquit, eſt de uno, vel altero acceſſu; is enim ex materiæ levitate, quando abſque cauſa juſta eſt, aut abſque legitima licentia, venialis eſt.

120 Verùm exiſtimo, ſecluſis aliis extrinſecis ſcandali, aut mali finis circumſtantiis, non eſſe culpam mortalem eam frequentiam abſque juſta cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat. Ducor, quod *dict. c. cùm monaſteria*, eas pœnas graves non ſtatuat ante prædictam monitionem: nec, ſecluſis his circumſtantiis ſit materia adeò gravis. Præterea, quia *Cajetanus in ſumma. verbo clericorum peccata*, *verſic. nec obſtat dictis*, ait nulla clericis jure prohibita obligare illos ex vi illius prohibitionis, ſecluſis circumſtantiis extrinſecis, ſub culpa læthali, donec contumacia adſit non obediendo monitioni. Atque in noſtris propriis terminis docet *Navarrus ſumma Latina*, & *Hiſpana cap.* 25. *num.* 10. Et quamvis de culpa veniali etiam dubitare videatur: at credo acceſſum ſine juſta cauſa, aut abſque licentia eſſe venialem, nedum frequentiam. Cui etiam addo, rariſſimè attentis circumſtantiis extrinſecis frequentantes excuſari à mortali. Quia rariſſimè non inde ſcandalum conſurget, & rariſſimè deficiet finis aliquis turpis. Si tamen eæ circumſtantiæ concurrerent, ut hæc deficeret, erit ſola culpa venialis, ut diximus.

CAPUT XVII.

De clauſura monaſteriorum virorum quoad ingreſſum fœminarum in ea.

SUMMARIUM.

Quot quæſtiones diſputandæ ſint, num. 1.
Proponuntur textus interdicentes ingreſſum fœminarum in virorum monaſteria, num. 2.
An interdicatur ingreſſus puellarum, & fatuarum? refertur duplex ſententia, num. 3.
Sententia auctoris, num. 4.
An comprehendantur Reginæ, Imperatrices, & filiæ earum? numero 5.
An poſſint habentes facultatem ingrediendi, ingredi aliis feminis comitatæ? nu. 6.
An poſſint ingredi fundatrices? num. 7.
An comprehendantur in hoc motu proprio feminæ, quæ non ingrediuntur virtute aliquarum facultatum, & admittentes? remiſſivè, num. 8.
An ſit mortale eas ingredi, aut religioſos eas admittere, ſecluſa prohibitione hujus motus proprii? num. 9.

1 QUadruplex eſt quæſtio diſputanda. Prima eſt. Quarum fœminarum ingreſſus in virorum monaſteria interdicatur. Secunda. Quid nomine monaſterii comprehendatur. Tertia. In quibus caſibus ſit ingreſſus hic licitus. Ultima. Quas pœnas incurrant fœminæ extra caſus licitos ingredientes, ac religioſi, qui eas admittunt, & cujus ſit in eis diſpenſare.

2 Quæſtio prima. Quarum fœminarum ingreſſus in monaſteria virorum interdicatur. Præmittendum ingreſſum hunc interdici in motu proprio Pii V. qui incipit: *Regularium perſonarum*, edituſque eſt anno 1566. die 23. Octobris, ubi poſtquam revocavit omnes facultates, etiam ab Apoſtolica Sede quomodocumque conceſſas mulieribus cujuſcumque ſtatus, etiamſi Comitiſſæ, Marchioniſſæ, & Duciſſæ ſint, ingrediendi monaſteria monialium, hæc addidit; *diſtrictè prohibentes mulieribus prædictas facultates, & licentias prætendentibus, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, poſtquam harum litterarum notitiam habuerint, à qua non poſſunt niſi à Romano Pontifice abſolvi, præterquam in mortis articulo, ne dictas domos, aut monaſteria ingredi audeant*, & ſtatim ſubdit alias pœnas religioſis illas admittentibus. Alium etiam motum edidit Gregorius XIII. quo interdixit ingreſſum, ſive fœminarum, ſive virorum in monaſteria monialium, & ingreſſum fœminarum in monaſteria virorum, de quo ſatis egimus toto capite præcedenti.

3 Prima difficultas eſt, an ſub hac prohibitione comprehendantur puellæ cujuſcumque ætatis, & fatuæ; Quidam cenſent non prohiberi ingreſſum puellarum, quæ ſunt decem annorum. Ducuntur, quod motus proprius Pii V. de mulieribus loquatur. At nomine mulierum illæ ſolæ comprehenduntur, quæ impudicitiis aptæ ſunt; ſic tenet *Llamas in methodo curationis*, in appendice, quam ponit in fine, §. 13. *ad finem*. Immo *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium*, *in ſuis annotationibus*, *num.* 2. *verb. advertendum*, *quod ſub nomine*, ait poſſe dici ſolas mulieres comprehendi, quæ conſummando matrimonio aptæ ſunt; quod quidem in anno duodecimo, niſi malitia ſuppleat ætatem, contingere ſolet. Alii autem cenſent comprehendi puellas majores ſex annis, non autem quando ſunt minores; & hoc dicit *Sorbus ibidem* fortè eſſe veriùs, & idem tenet *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii, *nu* 12. ubi etiam ait, interdici quoque ingreſſum mulieris fatuæ.

4 Sed dicendum eſt idem prorſus, quod diximus *c. præc. n.* 5. & ſequentibus de ingreſſu puerorum, & puellarum in monaſteria monialium: nam quod ibi de pueris dictum eſt, de puellis hic dicendum. Quia eadem videtur ratio; nec obſtat Pium V. nomine mulierum uſum eſſe, quia revera illo nomine fœminas quaſcumque comprehendere voluit ætatis aptæ ad rationis uſum, vel fatuas puberes, quæ ad peccandum incitare poſſunt.

5 Secunda difficultas eſt, an comprehendantur quoque Reginæ, Imperatrices, & earum filiæ, ita ut facultates his conceſſæ cenſeantur revocatæ? Reſpondetur, nequaquam comprehendi: quia Pontifex revocans facultates mulierum cujuſcumque conditionis, explicuit, etiamſi Comitiſſæ, Marchioniſſæ, aut Duciſſæ ſint, ubi Reginarum, Imperatricum, & filiarum non meminit; cùm tamen jure optimo earum meminiſſe oporteret, tamquam ſpeciali nota dignarum, ſi illas comprehendere voluiſſet. Quare nec ipſæ ingrediendo virorum monaſteria, nec religioſi illas admittentes contraveniunt huic prohibitioni. Et ſic benè docet *Manuel qq. regular. tom.* 1. *quæſt.* 48. *art.* 1. *verſ. circa quam*, *ſtatim in principio*, & in expoſitione hujus motus proprii, *nu.* 3. & ſatis videtur ſignificare hoc eſſe verum, quamvis nullum ingrediendi hæc monaſteria privilegium habeant, cùm aſſerat eas ſub hac prohibitione non comprehendi. Et ita exiſtimo verum, quamvis *Manuel eodem art.* 1. *verſ. circa quam*, *in fine*, titubet circa filias Reginarum, & Imperatricum, propter declarationem Gregorii XIII. de qua *nu.* 7. mentionem faciemus, dicens ſtandum eſſe ei declarationi, ubi de ea eſt authentica notitia. Sed adhuc ea ſtante exiſtimo, quod diximus verum: nec enim credo filias has per ea verba generalia excludi, ſed nomine Reginarum comprehendi.

6 Atque poſſunt juxta aliquos ingredi quæcumque feminæ, quibus ingreſſus in virorum monaſteria eſt conceſſus, his fœminis comitatæ, quæ eas comitari ſolent; quia non eſt credendum mentem Pontificis eſſe, has perſonas ingredi aliter, quàm earum dignitatem decet. Præterea id colligitur ex *c. licet*, *de privil. in* 6. ubi dicitur privilegium conceſſum alicui perſonæ ad audienda tempore interdicti divina extendi quoque ad perſonas eas comitari ſolitas: & ita docet *Manuel* in expoſitione ejuſdem motus proprii, *nu.* 4. Sed hoc ita univerſaliter dictum non placet, quia cùm hæc prohibitio ſit ratione decentiæ monaſteriorum, ea maximè attendi debet: eſſetque valde indecens, ut puellæ ſolitæ has comitari ingrederentur. At placet, ut ingrediantur comitatæ paucis fœminis, ſenioribuſque, & bonæ famæ, ſicut Gregorius XIII. in motu proprio, qui incipit; *Dubiis, quæ emergunt*, ſtatuit, ut Prælati ingreſſuri in monaſteria monialium in caſu neceſſitatis, ingrediantur comitati paucis, & ſenioribus, vitæquæ probatæ: cùm tamen Epiſcopi majori numero comitari ſoleant, ac pueris pediſſequis, ac vilibus hominibus anteambulonibus.

7 Tertia difficultas eſt de fœminis monaſteriorum virorum fundatricibus, an ſub hac prohibitione comprehendantur? Actus trium capitulorum fratrum Minimorum à Paſſarello compilati, *fol.* 128. *Manuel quæſtionibus regul. tomo* 1. *quæſt.* 48. *art.* 1. *verſ. circa quam*, & *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium*, *verb. ingreſſus monaſteriorum monialium*, *in ſuis annotationibus*, *in fine*, referunt Gregorium XIII. conſultum, an hic motus proprius deroget regulæ fratrum Minimorum concedenti, ut fœminæ ſtirpis Regiæ, & quæcumque ejus ordinis fundatrices poſſint decenter comitatæ ingredi eorum monaſteria, reſpondiſſe, non derogare, quoad Reginas, & quoad fundatrices dumtaxat. Quare ſtante hac declaratione exiſtimo, in quacumque religione, ubi ſimilis fuerit regula, ut permittantur ingredi fundatrices, poſſe quoque eas ingredi. Quia Gregorius XIII. non indulgendo, ſed declarando dixit, non cenſeri per hunc motum proprium derogatum prædictæ Minimorum regulæ. Quare cùm eadem ſit ratio de quacumque religione habente ſimilem regulam, idem quoque dicendum eſt. Quando autem nulla talis regula eſſet, credo non poſſe has fundatrices admitti. Et hoc poſterius ſatis indicat *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii, *num.* 3. ait enim ideo Pium V. explicuiſſe Duciſſas, & ſimiles, quia hæ ſolent eſſe fundatrices, & ne putaret quiſpiam poſſe fundatrices ingredi.

8 Quarta difficultas eſt, an comprehendantur in hujus motus proprii prohibitione fœminæ, quæ nullius facultatis virtute ingrediuntur, aut religioſi ſic illas admittentes? & quid in prohibitione motus proprii Gregorii XIII. qui eumdem fœminarum ingreſſum interdixit? Sed de hac re latè diximus *c. præced. num.* 79.

9 Sed quæres, an ſecluſa horum motuum propriorum prohibitione, eſſet culpa lethalis fœminas in virorum monaſteria ingredi, aut religioſos illas admittere. Et videtur verior pars affirmans, cùm uterque motus proprius rem adeò gravem exiſtimet, ut ſit neceſſaria licentia Pontificia ad eum ingreſſum, ac omnes licentias revocet. Sed benè *Suarez* 5. *tomo in* 3. *p. diſp.* 22. *ſect.* 6. *nu.* 12. ait, nullibi reperiri textum alium interdicentem hunc ingreſſum ſub mortali, nec intrinſecè ſola rei natura, ſecluſis aliis extrinſecis circumſtantiis, eſſe quod tamquam mortalis damnetur. Quare, ſecluſis inſtitutis illius religionis à Pontifice confirmatis, interdicentibus hunc ingreſſum, vel admiſſionem, & extrinſecis violentiæ illatæ religioſis, ſcandali, aut mali finis circumſtantiis, non erit mortalis.

SUMMARIUM.

An nomine monaſteriorum, & domorum virorum, in quæ interdicitur ingreſſus feminarum, intelligantur prædia, horti, & quæcumque religioſorum domus, ſeparata à monaſteriis? proponuntur probantia partem affirmantem, nu. 10.
Explicatur ſententia auctoris, nu. 11.
Quid intelligatur nomine monaſteriorum? nu. 12.
An poſſint expelli fœminæ à religioſorum prædiis, ne ibi ſacro interſint, quamvis ſit dies feſtus, nec alibi audire poſſint? num. 13.
An horti, quos religioſi in ſuis monaſteriis habent, comprehendantur nomine monaſterii. & ita ſit interdictus ingreſſus feminarum ad illos? refertur quædam ſententia, nu. 14.
Sententia auctoris, num. 15.
Quid de ſacriſtia? refertur quædam ſententia, nu. 16.

Sententia auctoris, num. 17.
An atrium ſcholarum Societatis JESU, aut atrium exterius religionum, in quo non eſt janitoris ſedes, cenſeatur comprehendi in prohibitione hujus motus proprii? nu. 18.
Quid de religioſorum domibus, dum fabricantur, aut de domibus, infirmariiſve in civitate deſtinatis ad ipſos excipiendos? num. 19.
Quid de domibus Societatis, quas reſidentias vocant? nu. 20.
Quid de Prioratibus aliquarum religionum? nu. 21.

10 QUæſtio ſecunda. Quid nomine monaſterii virorum comprehendantur, in quod hic fœminarum ingreſſus interdicitur. Et quidem videntur intelligi quæcumque religioſorum propriæ domus, etiamſi à monaſteriis ſeparatæ ſint, ut ſunt prædia, domus ruſticæ monachorum, ac horti illorum, quò recreandi animi gratia ſolent aliquando ſe recipere. Quia motus proprius Pii V. dicit, *ne dictas domus*, & *monaſteria ingredi*, at dictio copulativa inter diverſa ponitur & ſic non exigitur ingreſſus ad monaſteria, ſed ad illa, vel ad domos; hæc autem ſunt domus, quamvis monaſteria non ſint.

11 Sed dicendum eſt pro eadem prorſus uſurpari domos, & monaſteria; ſicut in ſimili probavimus *c.* 15. *num.* 8. in motu proprio Pii V. interdicente egreſſum monialium à ſuis monaſteriis, ſeu domibus, pro eodem uſurpari monaſteria, & domos. Nec obſtat, ibi uſum Pontificem dictione, *ſeu*, cujus natura eſt ſumi expoſitivè, ac eſſe inter omnia diverſa idem ſignificantia: in hoc autem motu proprio uſum eſſe dictione, &, quæ ſuaptè natura ponitur inter diverſa. Nam uti Pontificem quandoque una, & quandoque alia dictione in rebus omninò ſimilem habentibus rationem, eſt ſignum ejus mentem eſſe, non ſumi dictionem copulativam in ſuo proprio ſignificatu, ſed ſumi pro dictione, *ſeu*, vel *ſive*. Et ita utraque vox, *domus*, & *monaſteria*, pro eodem uſurpantur, nec comprehenduntur domus, prædia, & horti, quæ intra clauſuram monaſterii non ſunt. Et ſic docent *Navarr. com.* 4. *num.* 64. *notab.* 1. *de regul.* & *lib.* 1. *conſ. in* 1. *edit. tit. de regul. conſ.* 66. *à num.* 3. *uſque in fin. in* 2. *lib.* 5. *tit. de verb. ſignificat. conſ.* 5. *num.* 3. *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii; *num.* 1. *Llamas in methodo curationis*, in appendice, quam ponit in fine, *in* §. 12. *verſ. circa quam primò advertimus*.

12 Nomine autem monaſterii intelliguntur ea ſola, quæ ſunt intra monaſterii ſepta, ut benè ait *Navarrus utroque conſil. allegato*, *num. ultimo*, & clariùs *Paz in ſua practica tit.* 2. *p.* 5. *c.* 3. §. 3. *num.* 32. dicens comprehendi omnia contenta intra ſepta, & ambitum monaſterii, quæ una clauſura clauduntur.

13 Quamvis autem eo motu proprio non interdicatur ingreſſus fœminarum in hæc religioſorum loca, quæ verè monaſteria non ſunt, decet tamen religioſam honeſtatem, illas ad hæc loca minimè admittere; nec tenerentur religioſi eas admittere, etiam ſi dies feſtus eſſet, nec fœminæ illæ poſſent ſacro intereſſe, niſi in illo religioſorum prædio, aut domo. Quia præponderat decentia religioſa neceſſitati fœminas à ſuis domibus expellendi.

14 Ex his deducitur primò, quid dicendum ſit de hortis, quos religioſi in ſuis monaſteriis habent, qui contigui ſunt cum ipſis monaſteriis. Et quidem ſi per clauſtra monaſterii ſit ad hortos ejus ingrediendum, nemo dubitat ingreſſum interdici hoc motu proprio, etſi non ratione hortorum, ſaltem ratione clauſtri, per quod eſt ingreſſus. Sed difficultas eſt, quando in hortis ipſis janua eſt, per quam abſque clauſtrorum ingreſſu pateat ad illos acceſſus. *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii, *nu.* 2. aliquantulum dubius eſt propter quamdam Innoc. IV. & Nicolai III. declarationem, in qua declararunt nomine monaſteriorum monialium Sanctæ Claræ, in quæ fratribus Minoribus ſua regula ingreſſum interdicit, comprehendi ſola dormitoria, clauſtra, & officinas interiores: ait tamen tutiùs, & veriùs eſſe comprehendi. Quia Gregorius XIII. in ſuo motu proprio, qui incipit; *Ubi gratia*, ubi ingreſſum quoque feminarum in virorum monaſteria interdixit, ait; *ne in monaſteria*, *domos*, & *loca ſua*, & non dixit tantùm, *in monaſteria*, & *domos*, ut Pius V. At ii horti ſunt loca monaſterii. Et *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium*, *verb. ingreſſus monaſteriorum monialium*, *in ſuis annot. num.* 1. quamvis attenta ea declaratione dubitarit, ſubdit, ex prædictis motus proprii Gregoriani verbis clarum eſſe comprehendi, & ita practicari.

15 Cæterùm verba illius motus proprii, mea ſententia, nihil ad hoc conferunt: nam nomine monaſteriorum, domuum, & locorum, idem intelligit Gregorius XIII. ut conſtat. Quando enim interdixit ingreſſum, ſolùm dixit, *monaſteria quovis modo ingredi audeant*: & dum admittentibus in ea indixit pœnas dixit, *monaſteria*, *domos*, & *loca*; & non eſt credendum impoſuiſſe pœnas admittentibus fœminas ad loca monaſterii, in quæ ingreſſus non erat interdictus. Rurſus, quod ſimiliter ruſtica conventus prædia ſunt religioſorum loca & tamen fatentur omnes (ut *nu.* 12. diximus) non comprehendi. Tandem, quia ſaltem dicendum eſſet, nec fœminas ingredientes, nec religioſos admittentes in eos hortos comprehendi in hujus motus proprii prohibitione, ſed in ſolius Gregoriani. Quod non modici effectus eſſet; quippe hic motus proprius intelligitur in univerſum

verſum de mulieribus, quæ ſive virtute facultatum, ſive carentes illis ingrediuntur, & de admittentibus illas. At Gregorian. de ſolis ingredientibus, & admittentibus virtute facultatum, ut probavimus *c. præced. num.*79. Quare exiſtimo in utriuſque motus proprii prohibitione hos hortos comprehendi: quod ſint intra monaſterii clauſuram, parſque ipſius. Rurſus, quia ſimiles monialium hortos nemo dubitabit eſſe intra clauſuram, cùm monialibus clauſuræ adeò adſtrictis, integrum ſit ad illos ſe recipere, ut praxis ipſa oſtendit. Quare dicendum eſt, Pontificis illos nomine officinarum interiorum hos hortos comprehendiſſe, utpote qui recreationi monialium, & religioſorum manendo intra clauſuram deſerviunt.

16 Secundò deducitur, quid dicendum ſit de ſacriſtia, quando eſt contigua Eccleſiæ, ſolo pariete intermedio eam ab Eccleſia dividente: quando enim in eam ingreſſus minimè pateret, niſi per monaſterii clauſtra, res eſt clara. Sed difficultas eſt, quando non opus eſt per clauſtrum ingredi, ſed per portam ſacriſtiæ in ipſa Eccleſia exiſtentem in illam itur. *Sorbus num.*14. allegatus refert multos de hoc dubitaſſe, & quoſdam religioſos reputare eam eſſe intra monaſterii clauſuram, alios autem id negare, & admittere in illam mulieres gratia confeſſeſſionum excipiendarum: & ipſe nil decidit, ſed ſolùm debere Prælatos eſſe circumſpectos, examinando, an ſcandalum, & perturbatio religioſorum, quæ ſunt rationes, quibus innititur hic motus proprius, inde oriantur. *Manuel* quoque in expoſitione hujus motus proprii, *numero* 14. dicit in religione Minorum reputari tamquam officinam monaſterii interiorem, nec permitti fœminas in illam ingredi: at ſe vidiſſe in monaſterio Sancti Auguſtini eas in ſacriſtia confeſſuras admitti; & ipſe nil decidit.

17 Sed multò magis rationi conſonum mihi videtur, eam eſſe intra clauſuram, & ſi nullatenus poſſe fœminas in illam. Ducor, quod ſacriſtia illo medio pariete disjuncta ab Eccleſia non ſit Eccleſiæ pars, ſicut ſunt ſacella Eccleſiæ, ut ex multis probavi *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 15. *nu.* 31. *&* 34. quod & ipſa experientia teſtatur. Mirabuntur enim ſæculares, ac jure optimo eis ſcandali anſa tribuetur admiſſis illuc mulieribus. At damnandum non eſſet monaſterium, in quo eſt uſum fœminas in ſacriſtiam admittendi, cùm res hæc non ſit comperta, ſed variis ſententiis ſubjiciatur.

18 Tertiò deducitur, quid dicendum ſit de atrio ſcholarum Societatis JESU, quando ſcholæ ſunt contiguæ, ut ferè ſunt ſemper, cum Collegio. Scio viros doctos judicaſſe non reputari intra clauſuram, nec ſimiliter exterius collegii atrium, in quo eſt porta, quæ tota die ſæcularibus patet, nec ibi ſedes eſt janitoris: ſed clauſuram incipere ab ea porta, in qua ſedes eſt janitoris ad clauſuram ſervandam. Quod mihi quoque placet, quia cùm utrumque atrium dictum ita pateat, ut ingreſſus illuc nemini interdicatur, nec clauſura ibi ſervetur, jure optimo reputatur eſſe extra monaſterii clauſuram quamvis maximè dedeceat fœminas, nec ad illa admitti debeant. Quod omninò in Societate JESU ſervatur.

19 Quartò deducitur religioſorum domos nondum fabricatas, ſed fabricari cæptas, in quibus nondum conventus ab ibi morandum fuit introductus, ſed ſolùm aliqui religioſi ibi inhabitant pro fabricæ totius ſervitio non cenſeri tunc monaſteria, ut ingreſſus fœminarum in illas cenſeatur hoc motu proprio interdictus. Sic refert *Sorbus in privileg. Mendicantium, verbo ingreſſus monaſteriorum monialium in ſuis annot. num.*11. *verſ. eſt advertendum*; & ſatis placet quia nondum domus illa cenſetur conventus. Idemque refert declaraſſe de domibus, ſeu infirmariis in civitate conſtitutis ad religioſos tamquam hoſpites excipiendos, vel ut in eis ad valetudinem priſtinam reſtituantur; quia nec conventum, nec Eccleſiam habent; & id ſatis eſt manifeſtum.

20 Quintò deducitur, quid dicendum de domibus, in quibus religioſi aliqui Societatis JESU in aliquibus loci inhabitant, quæ nondum tamquam Collegia, aut domus probationis, profeſſorumve ſunt acceptatæ à Patre noſtro Generali, quas vulgò reſidentias appellamus. Qua in re ſic cum viris doctis, quos conſului, diſtinguendum cenſeo. Si tantùm ibi noſtri ad tempus commoraturi ſint, & ideo non in forma collegii ibi vivitur, nec eſt ibi Eccleſia cum Euchariſtia, non cenſentur domus religioſæ comprehenſæ in hoc motu proprio: ſecus ſi ſint reſidentiæ perpetuæ, quibus omninò in collegii forma vivitur, eſtque Eccleſia cum Euchariſtia. Quia priores reputantur tamquam privatæ noſtrorum hoſpitii domus; poſteriores autem ſunt omninò inſtar domuum aliarum Societatis.

21 Ultimò deducitur, Prioratus, quos habent monachi D. Benedicti, & D. Bernardi, comprehendi in hac prohibitione, quia tales monaſteria ſunt, & clauſuram habent. Sic *Llamas in methodo curationis*, in appendice, quàm ponit in fine, §. 12. *verſ. circa quàm primo advertimus*.

SUMMARIUM.

*Proponitur conceſſio quædam Pii V. ut ingrediantur fœminæ virorum monaſteria quibuſdam diebus, nu.*22.

*An poſſint religionum Prælati ſupplicationes extraordinarias indicere, ut liceat fœminis clauſtra ingredi? num.*23.

*An licebit die ſupplicationum manè celebratorum, ingredi veſpere clauſtra? num.*24.

*An liceat ingredi quando in clauſtro admittitur quiſpiam ad habitum, aut profeſſionem, aut lotio pedum in die Cœnæ celebratur, aut ibi prædicatur, & an tunc liceat ingredi locum, quem de profundis appellant? nu.*25.

*Quid ſi fiat ſacrum in clauſtro? nu.*26.

*Quid ſi ad alicujus inſtantiam, vel aliàs, quid ſi intra clauſtrum theſes Theologiæ defendantur, vel Comœdia aliqua rei piæ repræſentetur? nu.*27.

*Quid ſi in his caſibus licitis ingrediantur fœminæ ad aliquod malum perpetrandum? nu.*28.

*Quid ſi finitis officiis ibi demorentur, aut ingrediantur officinas interiores? nu.*29.

*An gratia medendi infirmo, aut ejus lactandi, liceat fœminam ingredi? nu.*30.

*An canonicis regularibus liceat fœminas ipſis inſervientes intra, vel extra clauſtra tenere? num.*31.

*An privilegium Pontificium conceſſum feminis ad ingreſſum in virorum monaſteria proſit, quando ſtatutis monaſteriorum is ingreſſus interdicitur, incurranturque tunc pœnæ? nu.*32.

22 QUæſtio tertia. In quibus caſibus ingreſſus fœminarum in virorum monaſteria licitus ſit. *Manuel quæſt. regular. tomo* 1. *q.*49. *art.* 3. & meliùs in expoſitione hujus motus proprii, *num.* 15. refert declarationem quamdam vivæ vocis oraculo ejuſdem Pii V. qui declaravit cauſa proceſſionis, vigiliæ, Miſſæ, funeris defuncti, vel alterius cujuſvis officii intra monaſteriorum clauſtra celebrati licere fœminis in clauſtra, & ea religioſorum loca ingredi, dum hæc celebrantur, dummodò in officinas internas non admittantur. Idem conceſſit, quando in Eccleſiis monaſteriorum prædicatur, vel ob aliam quamcumque cauſam tantus eſt populi concurſus, ut nequeant mulieres in Eccleſiam aliter ingredi, aut ea egredi, quàm per clauſtrum, vel alia religioſorum loca, dummodò recto tramite ad portam, qua de monaſterio exitur, accedant, & recto tramite ad Eccleſiam tendant.

23 Circa quam conceſſionem dubitatur primò an integrum ſit religionum Prælatis abſque hujus motus proprii contraventione, & pœnarum illius incurſu, ſupplicationes vulgò proceſſiones, extraordinarias intra clauſtra intervenire ad eum finem, ut mulieres ingredi poſſunt. Breviter reſpondetur, contraveniri huic motui proprio, quia hæc conceſſio eò pertinet, ut ſcrupuli vitentur, concedaturque ingreſſus rationi conſonus, non tamen ad clauſuram religioſam relaxandam. Et ita docent *Manuel quæſt. regul. tomo* 1. *q.* 48. *art.* 3. *verſ. circa quam declarationem*, & in expoſitione hujus motus proprii, *num.* 16. *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium, verb. ingreſſus monaſteriorum monialium in ſuis annotationibus, nu.*7.

24 Nec ſimiliter licebit mulieribus ingredi clauſtra veſperi, quando tunc ſupplicationes non celebrantur, ſed manè celebratæ ſunt, ut in die corporis Chriſti. Quia cùm veſpere non celebrentur, jam cauſa permiſſionis ingreſſus ceſſat. Sic *Manuel* in ejuſdem motus proprii expoſitione, *num.* 20.

25 Secunda difficultas eſt, quid intelligatur nomine alterius officii. Dico intelligi alia officia pia, ut ſi intra clauſtrum aliquid ad ſuſcipiendum habitum, vel ad emittendam profeſſionem admittitur, vel in clauſtro prædicatur, aut lotio pedum in die Cœnæ celebratur. Sic *Sorbus eodem nu.* 7. *& Manuel quæſt. regular. tomo* 1. *quæſt.* 48. *art.* 3. *notab.* 3. & in eodem motu proprio, *num.* 18. qui in hoc poſteriori loco benè addit, fœminas ingredientes in monaſterii clauſtra, poſſe quoque ingredi in locum, quem de profundis appellant, quando clauſtro conjunctus eſt, & ita patens, at ſacella clauſtri; ſecus ſi portam habeat: tunc enim interior monaſterii officina reputatur.

26 Quare licet ingredi fœminas clauſtrum ad audiendum ſacrum, quod intra illius ſacellum fit ob alicujus perſonæ potentis devotionem, quia tunc celebratur ibi officium divinum. Sic *Manuel* in eodem motu proprio, *nu.* 16. *in fin.* & idem ob eamdem rationem dicendum eſt, quando id fit ob aliam cauſam.

27 Non tamen liceret ingredi eo quod in clauſtro theſes aliquæ Theologiæ defendantur, aut aliqua rei piæ Comœdia repræſentetur, quia hæc non connumerantur inter officia pia.

28 Tertia difficultas eſt, an contraveniant huic prohibitioni, & conſequenter incurrant pœnas, etiam admittentes, fœminæ tempore ſupplicationum, aut officiorum, quæ in clauſtro celebrantur, ſi tam hoc, quàm alio perverſo fine ingrediantur? Et dicendum eſt, nec illi contravenire, ne illius pœnas incurrere. Quod docent *Sorbus* ibi allegatus *num.* 25. *Manuel eod. art.* 3. *notab.* 2. & in hoc motu proprio, *num.* 17. & in hoc poſteriori loco benè addit, hoc eſſe verum, quamvis peccatum aliquod exterius ibi committant. Quod eo tempore non ſit ingreſſus interdictus hoc motu proprio, immo conceſſus, quamvis aliunde ſit malus. At pœnæ, ſtatuuntur ingreſſui interdicto in eo, ſicut diximus *c. præced. num.* 79. ingredientem in monialium Cœnobia in caſu urgenti ex legitima licentia, non incurrere pœnas, etſi ad fornicandum quoque tunc eat, & fornicetur. Secus eſſe credo, ſi nulla ratione cauſa, aſſiſtendi divinis officiis, aut ornatus clauſtri videndi ingrederetur, ſicut incurreret habens licentiam ingreſſus in monaſteria monialium ex cauſa neceſſitatis, ſi nullatenus gratia illius ingrederetur.

29 Quarta difficultas eſt, an fœminæ ex prædictis cauſis ingredientes teneantur egredi ſtatim his officiis finitis? Breviter dico, ad id teneri, at non metaphyſico, ſed morali modo, ita ut brevi temporis ſpatio ibi poſtea permanere damnandum non ſit, ſicut in ſimili ingreſſu in monaſteria monialium diximus *c. præced. num.* 69. Et ſic docet *Manuel q. regular. tomo* 1. *q.* 48. *art.* 2. *in fine*, & in hoc motu proprio *num.* 19. ubi addit, incurſurum pœnas religioſorum, qui finitis officiis, cauſa eſt diutinæ fœminarum moræ, & ipſas fœminas diu ibi demorantes. Sed non placet, ob ea quæ dixi *c. præced. nu.* 69. quia hæ pœnæ non imponuntur moram trahenti, ſed ingredienti abſque licentia: ſecus ſi officinas interiores conventus ingrediantur. Quia ad clauſtrum ſolùm & loca, ubi officia celebrantur, indulſit Pontifex licentiam, prohibendo ingreſſum ad officinas interiores, & ideo hic ingreſſus eſſet violatio clauſuræ.

30 Quinta difficultas eſt, an cauſa medendi monacho ægrè laboranti, liceat fœminam ingredi monaſterii clauſtra? Quidam ajunt inſtante neceſſitate, ut quando in monaſterio tam multi infirmi ſunt, ut religioſi non ſufficiant ad miniſtrandum, nec ſunt viri ſæculares, qui velint, poſſe honeſtas fœminas, & ſuſpicione carentes admitti: quia prohibitio humana non accipienda eſt in hac neceſſitate adeò urgenti. Sic tradunt *Manuel quæſtionum regular. tomo v. q.* 46. *art.* 7. *ad finem*, & in hoc motu proprio, *num.* 13. *Sorbus in privileg. Mendicantium, verb. ingreſſus monaſteriorum monialium nu.* 6. *verſ. & ſic etiam per idem verbum*. Et placet quidem: at hic caſus eſt metaphyſicus, & moraliter numquam neceſſitas hæc continget. At poſſet contingere, cùm in oppido non invenitur, qui crura, aut brachia confracta, aut eorum oſſa inter ſe non cohærentia ad priſtinum locum revocare noſſet, aut alii morbo mederi, præter mulierem in ea re peritam: aut judicarent medici valdè indigere ægrum, ut à fœmina lactetur, nec alio lacte poſſe morbo illi ſuccurri; nec infirmus poſſet tutò clauſtro ad id extrahi. Et juxta hanc doctrinam eſt dicendum, licere in eo caſu ingreſſum.

31 Ex dictis deducitur deciſio quæſtionis agitatæ in capella Tholoſana *deciſ.* 449. an canonicis regularibus Divi Auguſtini integrum ſit, fœminas honeſtas, & omni prorſus ſuſpicione carentes admittere, ut ipſis inſerviant? Et deciſio illa latè probat non licere; Aufrerius autem ibi dicit oppoſitum poſſe ſuſtineri. At hodie eſt res certa id non licere: quia motus hic proprius quemcumque ingreſſum fœminarum in virorum monaſteria interdixit. At quando fœmina non intra clauſtra monaſterii, ſed in domo aliqua, etiam monaſterio contigua, canonico regulari ibi habitanti deſerviret, id liceret ſimiliter, ſi honeſta ſit, ac omni ſuſpicione carens: quia nullus eſt textus id interdicens. Sic *Navarrus comment.* 4. *nu.* 65. *de regular. Manuel q. regular. tom.* 1. *qu.* 48. *art.* 4.

32 Demum id notandum eſt privilegium Pontificium fœminis conceſſum ad ingrediendum in virorum monaſteria, non ſuffragari, quando monaſteria ſuis ſtatutis ingreſſum interdicerent, & nulla derogationis hujus inſtituti mentio fieret. Quia exigitur ſpecialis mentio, ut cenſeatur ei derogari, ut expreſſè habetur *c.* 1. *de conſtitut. in* 6. ubi ea redditur ratio; quia cùm res eſt quid facti, præſumitur Pontifex eam ignorare. Sic *Paſſarellus in compendio privilegiorum fratrum Minimorum c.* 9. *Manuel,* 1. *tomo ſummæ in* 2. *editione cap.* 60. *num.* 6. Et hinc uterque defendit juſtum eſſe, quod in aliquibus generalibus ejus ordinis Capitulis decretum eſt, nempè, ut nullæ mulieres, virtute cujuſvis privilegii Apoſtolici non facientis mentionem prohibitionis regulæ ad conventuum ſuorum ingreſſum admittantur. Quare fœminæ virtute ejus privilegii ingredientes incurrent has cenſuras, niſi ignorantia excuſarentur. Quia cùm ea facultas ſit invalida, perinde eſt, ac ſi abſque illa ingrederetur.

SUMMARIUM.

*Quando feminæ ingredientes virorum monaſteria extra caſus permiſſos incurrant excommunicationem Pontifici reſervatam, & quis ab ea abſolvere poſſit, num.*33.

*Quæ pœnæ ſtatuantur in eo motu proprio contra religioſos admittentes feminas intra ſua monaſteria? nu.*34.

*In quo differant quo ad pœnas in admittentes ſtatutas motus proprius Pii V. & Gregorii XIII. nu.*35.

*An exigatur præſumptio, & quæ ignorantia, aut bonus finis excuſent? nu.*36.

*Quid nomine officiorum, & nomine admiſſionis, & nomine ſuſpenſionis à divinis intelligatur; & an comprehendantur mandantes, & conſulentes? remiſſivè nu.*37.

*An pœna privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa incurratur abſque aliqua Judicis ſententia? refertur quædam ſententia, nu.*38.

*Explicatur ſententia Auctoris, & an ſufficiat dicere, ipſa facto, & abſque alia declaratione, ut nulla Judicis ſententia exigatur? num.*39.

*Quid de ſuſpenſione à divinis? num.*40.

*Quis poſſit abſolvere ab excommunicatione contra ingredientes & à ſuſpenſione, quam incurrant? nu.*41.

*Quid ſi deducta ſunt in judicium, an virtute Bullæ, aut privilegiorum Societatis JESU poſſit confeſſarius ab illis abſolvere? num.*42.

*Refertur quædam ſententia, & ſententia Auctoris: & an poſſit dari teſtimonium abſolutionis in ſcriptis? nu.*43.

*Quis poſſit diſpenſare in privatione officiorum, & inhabilitate? remiſſivè, num.*44.

33 QUæſtio ultima. Quas pœnas incurrant fœminæ extra caſus licitos in virorum monaſteria ingredientes, & religioſi ſic ingreſſas admittentes, & quis ab eis abſolvere, in eiſve diſpenſare valeat? Pius V. in eo motu proprio excommunicationis pœnam Pontifici reſervatam in fœminas ingredi audentes ſtatuit ibi: *ingredi audeant*. Quo eodem verbo uſus eſt Gregorius XIII. in ſuo motu proprio, qui incipit; *Ubi gratiæ*. Quare ignorantia quantumvis craſſa, dummodo non ſit ingens temeritas excuſabit ſic ingredientes, ut diximus *cap. præcedenti num.* 82. ubi tractavimus, quis ab hac excommunicatione reſervata abſolvere poſſit.

34 Alias pœnas ſtatuit idem Pontifex in eodem motu proprio religioſis admittentibus prædictas fœminas intra ſua monaſteria, videlicet ſuſpenſionis à divinis privationis officiorum, & ad illa inhabilitatis in poſterum obtinenda ipſo facto abſque alia declaratione incurrendas, his verbis; *ipſis verò monaſterium, & conventuum Abbatibus, Præpoſitis, Prioribus, & aliis præſidentibus, quocumque nomine vocentur, & eorum monachis, canonicis, & fratribus, ſive mendicantibus, ſive non mendicantibus, ſub privationis officiorum, quæ in præſenti obtinent, & inhabilitatis in poſterum ad illa, & alia omnia, & ſuſpenſionis à divinis ipſo facto ſine alia declaratione incurrendos pœnis, ne eas introducere, admittereve præſumant.*

35 Ex quo deducitur, hunc motum proprium, & motum Gregorii XIII. de quo ferè toto *c. præcedenti* egimus, habere ſe inſtar excedentis, & exceſſi. Nam motus proprius Gregorii XIII. excedit quidem motum proprium Pii V. quia ille ultra pœnam privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa ſtatutam à Pio V. adverſus religioſos permittentes ingredi fœminas in monaſteria virorum, addit etiam privationem beneficiorum, & inhabilitatis ad illa, & excommunicationem Pontifici reſervatam, nec petit in admittentibus præſumptionem, ut diximus *c. præcedenti nu.* 82. *&* 83. & iis pœnis afficit eos, qui viros, aut fœminas ingredi faciunt, aut permittunt in monaſteria monialium, aut fœminas in virorum monaſteria. At motus proprius Pii V. non impoſuit pœnas privationis beneficiorum, & inhabilitatis ad illa, ſed ſolùm officiorum. Inſuper petit præſumptionem in admittentibus; præterea etiam loquitur de ſolis admittentibus fœminas in virorum monaſteria. Exceditur autem, quia motus proprius Gregorii XIII. ſolos Prælatos facientes, aut permittentes ingredi comprehendit, ut diximus *c. præcedenti num.* 82. & ſolos eos comprehendit, qui admittunt virtute facultatum ingredientibus conceſſarum, ut diximus *c. præced. num.* 79. nec imponit ſuſpenſionem à divinis facientibus, aut permittentibus ingreſſum. At hic motus proprius Pii V. intelligitur de facientibus, aut permittentibus ingredi fœminas in virorum monaſteria, quamvis nullius facultatis virtute ingrediantur, ut diximus *eod. c. præcedenti nu.* 79. inſuper ultra pœnam privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa, imponit admittentibus, vel facientibus ingredi ſuſpenſionem à divinis, ſive hi Prælati ſint, ſive quicumque alii religioſi, ut conſtat ex ejus verbis *nu. præced.* relatis.

36 Cùm ergo hic motus proprius petat ad eas pœnas incurrendas præſumptionem in admittentibus, vel facientibus ingredi, excuſabit ab illis quæcumque ignorantia craſſa, dummodò non ſit ingens temeritas, ut diximus *c. præced. nu.* 96. ubi etiam *num.* 97. egimus an incurrant admittentes bono fine.

37 Quid autem intelligatur nomine officiorum, quibus privantur, redduntur que inhabiles ad illa, qui has fœminas admittunt, diximus *c.* 15. *nu.* 67. quid autem nomine admiſſionis, & an comprehendantur mandantes, vel conſulentes, diximus ſatis *c. præced. n.* 87. *&* 93. *&* 94. *&* 95. Quod ſi petas, quid intelligatur nomine ſuſpenſionis, non eſt hujus loci, ſed tractatus de deſpenſione, ubi explicatur, qui actus interdicantur ſuſpenſo à divinis.

38 Sed difficultas gravis eſt, an hæc pœna privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa incurratur abſque ulla prorſus Judicis ſententia, ita ut in foro conſcientiæ teneantur hi admittentes in poſterum non uti ſuis officiis, nec alia admittere, quamvis eorum crimen in judicium non ſit deductum? Id quidem affirmat *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii, *num.* 31. *ſtatim in principio*. Fatetur tamen *num.* 32. *in princip.* non teneri reum hujus criminis occulti deſiſtere ſtatim à ſui officii uſu, ſi propriam infamiam, propriique delicti manifeſtationem timeret, at teneri mediis occultis diſpenſationem petere, & nullatenus acceptare aliud ratione inhabilitatis. Et utrumque etiam docet *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium, verbo ingreſſus monaſteriorum monialium num.* 10. *verſ. notandum eſt an committ-*

mittens, & *verſ. idem dicendum eſſe*, & Sayro *in Clavi Regia lib.*3. *c.* 10. *nu.*35. Fundamenta horum Doctorum retulimus *ſupra lib.*2. *hujus operis c.* 22. *num.*19.

39 Verùm mihi probabiliùs eſt adhuc aliquem Judicis actum deſiderari ad eas pœnas incurrendas, nempè, declaratoriam ejus criminis ſententiam: atque ita illa verba, *abſque alia declaratione*, ſunt intelligenda de declaratione pœnæ. Fundamenta Doctorum in hujus ſententiæ confirmationem retuli ſupra loco citato *libro* 2. hujus operis *cap.* 22. *num.*20. & *cap.* 39. *ejuſdem lib. nu. ultimo*, & *in hoc lib. c.* 15. *num.*65.

40 Suſpenſio autem illa à divinis nullam, ut incurratur, deſiderat ſententiam, ut docent *Manuel*, & *Sorbus nu.*38. *citati*, & probavi *c. præcedenti nu.* 98.

41 Quis autem poſſit abſolvere ab excommunicatione Pontifici reſervata in hoc motu proprio contra fœminas ingredientes in virorum monaſteria, diximus *c.* 15. *num.* 76. A ſuſpenſione autem hac à divinis, quam incurrunt religioſi admittentes fœminas, manifeſtum eſt, ſi occulta ſit, poſſe Epiſcopum abſolvere virtute Tridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 6. poteſt etiam confeſſor approbatus ab ordinario virtute Bullæ cruciatæ: quia concedit abſolutionem ab omnibus cenſuris. At ſuſpenſio eſt cenſura, *c. quærenti, de verborum ſignificatione*. Et ſic docent *Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium, verbo ingreſſus monaſteriorum monialium, in ſuis annotationibus, num.* 11. *verſ. dicitur* 2. *Manuel* in expoſitione hujus motus proprii, *num.* 34. Sed dicit uterque hoc poſſe tantùm ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo. Sed dicendum eſt, poſſe toties, quoties: quia cenſura hæc ſuſpenſionis non reſervatur in hoc motu proprio. Bulla autem concedit abſolutionem cenſurarum non reſervatarum toties, quoties. Poterunt etiam confeſſarii Societatis JESU per ſua privilegia, & communiter Mendicantes per eorum participationem abſolvere toties, quoties: quia conceditur noſtris abſolvere ab omnibus caſibus, & cenſuris, & pœnis conſurgentibus ex eis toties, quoties, præterquam à contentis in Bulla Cœnæ Domini, ut conceſſit Paulus III. & habetur in noſtris privilegiis *verbo abſolutio* §. 1. & ibi Pater noſter Generalis Claudius Aquaviva id concedit omnibus confeſſariis. Idem prorſus dicendum eſt de ſuſpenſione, & interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ, quæ *c. præced. n.*98. diximus incurri à Prælatis monaſteriorum monialium ingredientibus abſque cauſa juſta in ea. Quia ſimiliter interdictum eſt cenſura, ut conſtat ex *eodem c. quærenti*, & ibi non reſervatur. Ergo nec ſuſpenſio illa.

42 Rurſus limitant *Manuel*, *Sorbus ibidem*, niſi cenſuræ hæ fuerint in forum contentioſum deductæ: quia tunc nullus confeſſarius poterit ab eis abſolvere. Eamdem ſententiam ſequuti ſunt aliqui juniorum, quorum fundamentum eſt, quia facultas illa abſolvendi, cùm odioſa ſit, & damnum inferat ordinariis, in eorum favorem videtur reſtringenda, per notata *c. olim, de verborum ſignificatione*. Inſuper, quia *Concilium Tridentinum ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* licet concedat Epiſcopis amplam facultatem diſpenſandi in irregularitatibus, & in aliis cenſuris, addit tamen limitationem, dummodò in forum contentioſum deductæ non ſint. Cùm ergo Concilium Epiſcopis negaverit facultatem diſpenſandi, & abſolvendi, quando irregularitates, ſeu cenſuræ deductæ ſunt ad forum contentioſum, quaſi rem graviſſimam id reputans, credendum non eſt, mentem Pontificis eſſe, concedere cuilibet confeſſario, ut virtute Bullæ cruciatæ poſſit abſolvere ab excommunicatione, & ſuſpenſione deductis ad forum contentioſum. Denique quia Sixtus IV. *extravag. & ſi Dominici la* 2. *de pœnitentiis, & remiſſionibus*, jubet, ne virtute Bullæ cruciatæ, vel alterius privilegii generalis abſolvatur denunciatus ſententialiter condemnatus, vel publicè diffamatus. Propter hæc docent inſuper ſupradicti Doctores, virtute privilegiorum religionum non poſſe concedi abſolutionem cenſurarum, quando illæ deductæ ſunt ad forum contentioſum.

43 Sed dicendum eſt, poſſe excommunicatum, vel ſuſpenſum abſolvi in foro conſcientiæ, virtute Bullæ cruciatæ, & in virtute privilegiorum, quibus communiter fruuntur religioſi, per quæ eis conceditur facultas ad abſolvendum ab omnibus cenſuris, quamvis cenſuræ illæ deductæ jam ſint ad forum contentioſum, & licèt publicæ ſint. Probatur, quia in Bulla cruciatæ, & in dictis privilegiis religionum conceditus abſolutè facultas abſolvendi à cenſuris ſine ulla reſtrictione, aut limitatione. Privilegium autem ſine reſtrictione conceſſum, à nobis limitandum non eſt. Confirmatur, quia ſi Concilium Tridentinum loco citato non apponeret dictam limitationem, poſſent Epiſcopi ſine ulla reſtrictione abſolvere, & diſpenſare. Ergo cùm Bulla cruciatæ, & privilegia religionum non addant eam limitationem, ſine reſtrictione accipienda erunt. Secundò idem oſtenditur ſolutione argumentorum partis adverſæ. Primum enim non obeſt, quia abſolutio conceſſa virtute cruciatæ, & privilegiorum religionis, non prodeſt pro foro exteriori, ſed tantùm pro foro conſcientiæ; & ita non infert damnum ordinariis, quia illi, non obſtante ea abſolutione, poterunt procedere contra ſuſpenſum, vel excommunicatum in foro exteriori, eadem ratione ac poſſent, ſi ille in interiori non eſſet abſolutus. Secundum etiam fundamentum non obſtat, quia Concilium expreſſit eam limitationem, & eam non apponit Romanus Pontifex in Bulla, nec in privilegiis. Præterea conceſſio Concilii erat perpetua per viam ſtatuti, & minus ampla, cùm comprehendat ferè omnes irregularitates, & omnes caſus reſervatos Sedi Apoſtolicæ: at conceſſio privilegiorum, & Bullæ, nec eſt ita ampla, cùm ſecundum communiorem ſententiam non ſe extendat ad irregularitatem, nec eſt ita perpetua. Inſuper ſi Concilium concederet facultatem Epiſcopis ad abſolvendum à cenſuris, & irregularitatibus deductis ad forum contentioſum, deberet illis concedere eam facultatem etiam pro foro exteriori, in quo Epiſcopi Judices ſunt; unde ſequerentur plurima inconvenientia, & perturbaretur juriſdictio eorum, ad quorum forum deductæ eſſent cenſuræ illæ. At confeſſariis per Bullam, & privilegia concedi potuit facultas abſolvendi pro ſolo foro interiori, ex cujus uſu nullum poteſt ſequi inconveniens in exteriori. Et ita hanc ſententiam ſequuntur *Ledeſma* 2. 4. *quæſt.* 26. *art.* 1. *fol.* 353. *p.* 1. *Poiancus in directorio c.* 4. *fol.* 52. *verſ. ſi quis Angles floribus* 2. *parte qu. unic. de excommunicatione art.* 4. *difficult.* 2. *Henriquez lib.*8. *de Euchar. c.* 60. *num.* 4. & *lib.* 7. *de indulgent. c.* 13. *num.* 2. Videtur tenere *Covarr. cap. Alma mater* 1. *parte* §. 11. *num.* 16. & expreſsè id defendit *Sotus in* 4. *diſp.* 22. *art.* 3. *verſ. primus ejus caſus*. Immo eamdem ſententiam ſequtuas eſt poſtea *Manuel Rodriquez in addit. ad Bullam num.* 49. §. 9. Unde ad *extravag. & ſi Dominici*, reſpondetur primò, non interdicere abſolutionem cujuſcumque criminis ad forum externum deducti; ſed tantùm criminis hæreſis. Secundò reſpondetur, ibi ſolùm prohiberi abſolutionem criminum deductorum ad forum contentioſum faciendam virtute facultatum conceſſarum ab eodem Sixto IV. non tamen reſtringi facultates conceſſas ab aliis ſummis Pontificibus, ut notant *Sotus ſuprà*, *Syl. excommunicatio* 7. *num.* 32. *Navarr. cap.* 27. *ſumma num.* 55. & *cap.* 12. *nu.*75. *Angel. excommunic.* 5. *num.* 32. Reſpondetur tertiò eam extravagantem expiraſſe jam, quia fuit quaſi clauſula addita ad Bullam Cœnæ, quæ cùm ceſſarit auctore defuncto, ceſsavit etiam extravagans, atque ita caſus illi in juris communis diſpoſitione manſerunt, ut optimè *Sotus*, & *Sylve3er* citati.

44 Quis autem poſſit diſpenſare in privatione officiorum, & inhabilitate ad illa ſtatutis in hoc motu proprio adverſus religioſos, qui admittunt fœminas in ſua monaſteria extra caſus permiſsos, diximus *cap.* 15. *numero* 77. & 78.

CAPUT XVIII.

Explicantur aliqua vota peculiaria emiſſa in Societate JESU.

SUMMARIUM.

*Proponitur forma, qua emittunt profeſſi Societatis Jeſu votum ſolemne obediendi Papæ, nu.*1.
*Idem votum eſt peculiare Societatis Jeſu, nu.*2.
Explicatur quotupliciter nova obligatio poſſit ex voto induci, numero 3.
Proponuntur rationes probantes nullam novam ex hoc quarto voto obligationem induci extenſivam, aut intenſivam, numero 4.
Explicatur qualiter hoc votum novam obligationem inducat, & ſit peculiare Societatis JESU, *& reſpondetur ad objecta, numero* 5.
*Explicatur qualiter obliget ad obediendum Papæ circa miſſiones non petito viatico, & nulla excuſatione propoſita nu.*6.
Poſt numerum 6. *invenies alia ſummaria.*

1 PRimum votum, quod explicandum velit, eſt quartum ſolemne obediendi Papæ, quod emittunt profeſſi quatuor votorum Societatis JESU, quia multis non parum negotii faceſſit, qualiter id ſit ſpeciale Societati, & quam novam obediendi Papæ obligationem pariat præ cæteris fidelibus ſæcularibus, & religioſis. Quæ res ut clarior fiat, præmitto primò, id votum ſub hac forma emitti, conſtat ex 5. *parte conſtitutionum ejuſdem Societatis c.* 3. §. 3. Inſuper promitto ſpecialem obedientiam ſummo Pontifici circa miſſiones, prout in litteris Apoſtolicis, & conſtitutionibus continentur, & *in eiſdem conſtitutionibus, in examine cap.* 1. §. 5. explicatur hoc votum magis his verbis. *Profeſſus Societatis facit expreſſum votum ſummo Pontifici ad proficiſcendum ſine excuſatione, non petito viatico, quocumque gentium ejus Sanctitas juſſerit inter fideles, & infideles, ad res, quæ ad divinum cultum, & religionis Chriſtianæ bonum ſpectant*: & 6. *parte conſtit. cap.* 2. §. 13. *in declarationibus, littera I.* explicatur his verbis; *pedites, vel equites, cum pecuniis, vel ſine illis*. Et Julius II. in prima bulla confirmationis inſtituti Societatis JESU, explicat hoc votum in eo conſiſtere, ut quidquid Romanus Pontifex juſſerit ad profectum animarum, & fidei propugnationem pertinens, & ad quaſcumque provincias profeſſos hos mittere voluerit, ſine ulla tergiverſatione, aut excuſatione illicò, quantùm in ipſis fuerit, exequi teneantur, ſive ad Turcas, ſive ad quoſcumque alios infideles etiam in partibus, quas Indias vocant, ſive

ſive ad quoſcumque hæreticos, & ſchiſmaticos, ſive etiam ad quoſvis fideles mittendos cenſuerit.

2 Secundò præmittendum eſt, votum hoc eſſe peculiare Societatis JESU, ut concedit *Gregorius XIII. in extravag. aſcendente.*

3 Tertiò præmittendum eſt, cum eſſe obligatorium ſit intrinſecum voto, opus eſſe id, quod novi voti rationem inducit, novam quoque obligationem inducere, quippe ob id votum repetitum non eſt votum diſtinctum, ſed prioris confirmatio, quod nullam obligationem novam pariat. Hæc autem nova voti obligatio poteſt eſſe intenſiva, aut extenſiva: intenſiva quidem eſt, quando obligationi alterius præcepti adjungitur obligatio voti, ut dum quis vovet ſe non fornicaturum; extenſiva autem quando votum obligat ad aliquos actus, qui antea ſub præcepto non erant, ut dum quis vovet caſtitatem, obligatur quidem ſola majori obligatione intenſiva, quo ad abſtinendum à fornicatione, utpote quod antea erat ſub præcepto; ſed majori extenſiva quo ad abſtinendum à nuptiis, quippe quod ſecluſo voto erat ſub ſolo conſilio.

4 Difficultas ergo eſt, in quo hujus quarti voti ſpecialis obligatio conſiſtat, & qualiter id ſit Societati peculiare. Et videtur nulla nova obligatio extenſiva huic voto ineſſe, quia ſecluſo voto tenentur, ſicut quicumque alii fideles, parere Papæ; ergo nulla nova obligatio extenſiva additur communi omnium obligationi; ſed præcedens confirmatur nova intenſiva voti obligatione, ſicut dum quis promittit ſe non fornicaturum. Et confirmatur, quia Julius III. in Bulla prima confirmationis inſtituti Societatis JESU, ait quamvis omnes fideles teneantur Papæ obedire, at ob majorem devotionem ad Apoſtolicæ Sedis obedientiam, & certiorem Spiritus ſancti directionem, & majorem voluntatum abnegationem, hoc votum emitti in Societate. Quæ eadem verba repetit *Gregor. XIII. in extravag. aſcendente Domino*, in qua Societatis inſtitutum explicuit: & ita videtur uterque Pontifex clarè indicare, nullam ſpecialem obedientiam in virtute hujus voti Romano Pontifici deberi, præter generalem omnium fidelium. Secundò, quia ſi comparemus profeſſos hos Societatis JESU cum regularibus aliorum ordinum, nulla eſt nova obligatio intenſiva, neque extenſiva. Non extenſiva, quia nec reſpectu ſæcularium eam eſſe probatum eſt, nedum reſpectu religioſorum. Non intenſiva, quia quicumque religioſi tenentur ſpeciali obligatione voti obedientiæ parere Papæ, ultra generalem fidelium obligationem: quippe expreſsè promittunt obedientiam Prælatis religionis; ac proinde cum Pontifex ſit ſupremus omnium religionum Generalis, habeatque in ipſos religioſos poteſtatem dominativam, ſicut cæteri Prælati religioſi, ultra ſuperioritatem communem in omnes fideles, ut probavimus, promittunt ipſi eo voto obedientiam, non minus quam aliis Prælatis regularibus; immò primo loco ipſi tamquam ſupremo Generali religionum. Ergo nec votum hoc ullo modo obligationem inducit præ generali obedientiæ voto omnium religionum, nec eſt peculiare Societati, ſed omnibus religionibus commune. Quod ſi reſpondeas illud generale obedientiæ votum eſſe implicitum reſpectu Pontificis, at votum Societatis JESU eſſe explicatum; longè autem diſſidet unum votum ab alio, ut conſtat in voto caſtitatis emiſſo in ſacris ordinibus, poſteaquam in religionis profeſſione repetitur, quamvis enim utrumque ſit ſolemne, ut quia illud eſt implicitum, hoc autem explicitum, additur per hoc tanti momenti obligatio, ut auctores aſſerant hanc circumſtantiam neceſſariò fatendam, ſi ſacerdos fornicetur. Sed hæc ſolutio, licet apparens ſit, non ſatisfacit, tum, quia parùm tribuit voto Societatis JESU, tum quia in ſe non eſt vera; cum enim expreſsè promittatur obedientia Prælato religionis, & Pontifex ſit verus, & peculiaris illius Prælatus, non minùs quam cæteri, promittitur utique expreſsè obedientia ipſi Papæ, ſicut cæteris Prælatis. Tertiò, quia Divus Franciſcus ſpecialem nomine ſuo, totiuſque ſuæ religionis obedientiam Romano Pontifici promiſit, ut teſtantur *Divus Bonaventura in expoſitione reg. Divi Franciſci, cap.*1. & *Corduba ibi cap.* 1. *qu.*3. *ad finem*. Atque ideo Clemens V. *Clement. exivi, de verborum ſignificat.* §. *quia verò, verſic. attendentes quædam*, ait fratres Minores pedibus Sedis Apoſtolicæ per ſuam regulam ſubjectos eſſe. Ergo hoc votum non eſt ſpeciale profeſſorum Societatis JESU. Tandem, quia ſaltem votum hoc nullam addit obligationem voto ſimplici obedientiæ, quod cæteri religioſi Societatis JESU emittunt finito Societatis biennio: Nam virtute illius voti tenentur non ſolùm à Papa miſſi, ſed etiam à Generali Societatis JESU, quocumque tendere Evangelium ſeminaturi, ut probavimus *hoc libro, cap.*2. *num.* 47. Et confirmatur fortiùs, quia ſaltem nullam addit obligationem ſimplici obedientiæ voto, quod coadjutores formati ejuſdem Societatis JESU emittunt juxta ejus conſtitutiones, vel ſolemni, quod emittunt profeſſi trium votorum; nam virtute hujus voti tenentur ad hoc, quod ſuperiores præceperint conſtitutionibus ejus conforme. At in eis *par.* 6. *c.* 2. §. 13. ſic dicitur: *quod ſummus Pontifex, vel ſuperior hujuſmodi profeſſos, vel coadjutores ad laborandum in vineam Domini mittat, nullum viaticum petere poſſint, ſed de liberaliter repræſentent, ut mittantur*, & *in declarationibus, littera I.* ſic explicatur, *ſcilicet pedites, vel equites, cum pecuniis, vel ſine illis*.

5 Sed his non obſtantibus, dicendum eſt votum hoc continere novam obligationem extenſivam ultra univerſalitem communem omnium fidelium, & religioſorum omnium aliarum religionum: nam reliqui fideles non religioſi minimè tenentur obedire Papæ mittenti eos ad ſeminandum Evangelium ad partes valde remotas, & inter infideles, niſi in caſu ſpeciali, in quo neceſſitas boni communis Eccleſiæ id poſtularet; nec alii religioſi ex generali obedientiæ voto, quod in ſua profeſſione emittunt, ad hoc tenentur, utpote quod eorum inſtitutum excedit: ſed ſolùm tenentur in eo caſu, in quo alii fideles, ut probavimus *hoc libro cap.* 2. *num.* 47. Inſuper eſto poſſet eos obligare ex vi illius voti; at non poſſet obligare, ut pedites, & ſine viatico irent, quia eſt difficillimum, & ſupra ſuam regulam: at profeſſi Societatis JESU ex eo voto ſpeciali adſtringuntur irep edites, nulloque viatico petito, ad quaſcumque remotiſſimas quorumcumque infidelium partes Romanus Pontifex miſerit, nullaque boni communis neceſſitate id poſtulante, ut *num.* 1. probavimus. Secundò probatur addere novam obligationem extenſivam ſupra votum obedientiæ generale, quòd emittunt religioſi Societatis JESU, finito Societatis biennio, quia hi etſi ex ſuo inſtituto obligentur à ſuperioribus miſſi ire quocumque gentium, etiam ad partes infidelium Evangelium prædicaturi, ut probavimus loco citato; at non tenentur ire pedites nulloque viatico petito, quia ad id non obligantur ſuis conſtitutionibus; ac proinde præceptum ſic eundi excederet notabiliter regulam, ad quam ſolam virtute voti obedientiæ ſe obligat. Tertiò, probatur addere novam obligationem extenſivam ſupra generale obedientiæ votum, quod emittunt in Societate JESU coadjutores formati, & profeſſi trium votorum, quia etſi hi teneantur pedeſtres, ac nullo viatico petito, ire quocumque gentium, ut probavimus *numero præcedent. ad finem*; at non tenentur ad id ex peculiari voto, ſolum enim generale obedientiæ votum emittunt inſtar aliorum religioſorum: ſed ſolùm tenentur ex conſtitutionibus, quæ ad nullam culpam obligant; ac proinde ſi juſſi abſolutè à Papa in partes remotiſſimas ire peterent viaticum, non peccarent contra votum, quia non reluctantur obedientiæ, ſed violarent conſtitutiones quamvis ſi Pontifex inſtaret præcipiens, ut abſque viatico, & pedites irent, tenerentur ex vi illius voti ſic iter arripere, quia tenentur obedire ſecundum conſtitutiones: at præceptum hoc ipſas non excedit. Profeſſi autem quatuor votorum ex vi illius voti ſpecialis quarti obedientiæ Pontifici emiſſi tenentur Papæ abſolutè præcipienti quocumque vadere obtemperare nullo petito viatico, quia ſpecialiter quarto voto ad id ſe adſtrinxerunt. Quod ſi replices in eo quarto voto non exprimi obligationem aliquam nullius viatici petendi, ſed tantum obediendi Papæ, prout conſtitutiones præſcribunt, quæ nullum peti viaticum ſtatuunt; ſimiliter etiam profeſſi trium votorum, & coadjutores formati in fine votorum paupertatis, caſtitatis & obedientiæ, quibus ſe ligant, addunt omnia intelligenda juxta conſtitutiones Socitatis. Cum ergo ſimiliter conſtitutiones illis petitionem viatici interdicant, ſimili prorſus modo tenebuntur id non petere ex vi voti generalis obedientiæ, ſicut profeſſi ex vi illius quarti ſupradicti; ac proinde ejuſdem culpæ, aut nullius rei erunt petendo viaticum, quando Pontifex abſolutè præcipit miſſionem non præcipiendo, ut abſque viatico irent. Sed reſpondetur, diſparem eſſe valde rationem: nam conſtitutiones, dum ſtatuunt, ut profeſſi trium votorum, & coadjutores formati nullum petant viaticum, non explicant obligationem generalis voti obedientiæ in hoc conſiſtere, ſed inter alia hoc ſtatuunt, ac proinde nullam peculiarem obligandi vim habent, ſicut nec cæteræ conſtitutiones; at dum ſtatuunt, ne profeſſi quatuor votorum viaticum petant, declarant in eo peculiari conſiſtere quartum obedientiæ votum, ut *numero* 1. diximus; ac proinde cùm obligantur ad hanc ſpecialem obedientiam Pontifici, prout ea in conſtitutionibus declaratur, vovent expreſsè obedientiam illam nullo petito viatico. Tandem poteſt ſatis probabiliter hæc differentia conſtitui, quod reliqui religioſi è Societate Jeſu, etſi trium votorum profeſſi ſunt non tenentur cum manifeſto periculo ſuæ vitæ inter infideles juſſu Romani Pontificis adire, niſi caſu, quo ſæculares ad id tenentar, petente maxima boni communis neceſſitate poſtponi illi hujus vitæ periculum, quia votum illud generale obediendi in his, quæ conſtitutiones non excedunt, quale eſt ire quocumque, obligat inſtar legis Eccleſiaſticæ, de eadem re latæ, ut probavimus *hoc lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 23. lex autem eccleſiaſtica non obligat cum mortis periculo, niſi in rariſſimo neceſſitatis caſu, ut probavimus *lib.* 1. *hujus tract. cap.* 18. *num.* 4. At virtute hujus quarti voti obligantur profeſſi quatuor votorum etiam cum manifeſto vitæ diſcrimine obedire Papæ inter infideles mittenti, quia votum hoc eſt obediendi Papæ, prout in conſtitutionibus declaratur: in conſtitutionibus autem, vt retulimus *numer.* 1. explicatur, inter Turcas, & quoſcumque infideles, in qua verbi divini prædicatione manifeſtiſſimum eſt vitæ diſcrimen. Et ex his patet ſolutio ad omnia objecta propoſita *num. præcedenti*, præterquam ad confirmationem primi argumenti, & ad tertium argumentum, quæ peculiarem ſolutio-